

Maaelu Arengu Euroopa
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

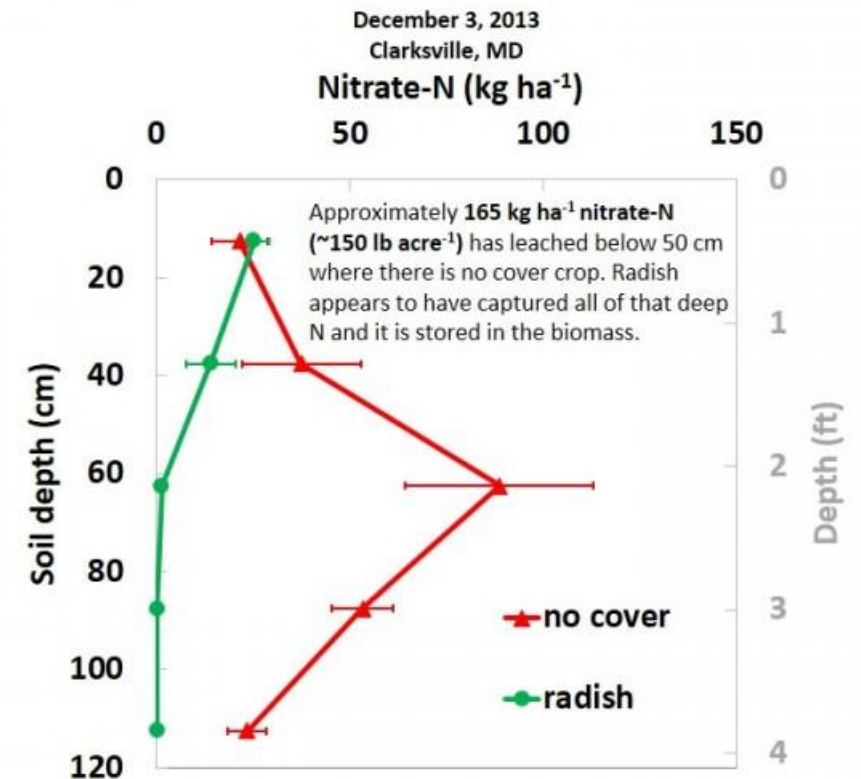
Vahekultuuride kasvatamine

Liina Talgre

16. oktoober 2018

Vahekultuurid

- Väldivad toitainete leostumist (nn. kogujakultuurid) suur toitainete kadu sademetega sügis-talvisel ja kevadisel perioodil kui muld pole taimkatte all
  - veekogude eutrofeerumine, elurikkuse kadu nii mullas kui vees.

Natalie Lounsbury, 2013

-
- Vähendavad umbrohtumust
  - Tõkestavad haiguste ja kahjurite kogunemist
  - Kasulike putukate elupaik
  - Säilitavad mullas niiskust
  - Vähendavad allelopaatilisi mõjusid
  - Soodustavad mullelustiku tegevust ja mükoriisa arengut
  - Parandavad mulla struktuuri.
  - Väldivad erosiooni teket

Vahekultuurideks sobivad liigid

Talvituvad

Talirüps ja -raps

Talirukis

Talivikk

Talioder

Vahepealsed?

Inkarnaatristik

Talivikk märtsis 2017 (Fotod: L. Talgre, M. Toom)

Talivikk

- Talvekindel
- Hästi arenenud juurestik, mille areng jätkub varakevadel
- Moodustab roomava maapealse biomassi – surub alla umbrohte
- Väga hea lämmastiku siduja

Inkarnaatristik

Kasvab ka mitteviljakatel muldadel

- Talub varju (sobib segudesse)
- Vajab kasvamiseks niiskemat mulda
- Kasvab laias pH vahemikus - 4,8-8,2
- Külvisenorm 12-15 (20) kg/ha

Üheaastased ristikud moodustavad suure biomassi vaid varajasel külvamisel (augusti esimene nädal)

(Foto: L. Talgre)

Ei talvitu

Kesaredis

Valge sinep

Õlirõigas

Keerispea

Tatar

Hernes

Uba

Aleksandria ristik

(Fotod: M. Toom)

Kesaredis

Ei ole talvekindel

- Moodustab suure peajuure
- Kogub endasse mullast sügavamatest kihtidest toitaineid (väga hea N, P ja K siduja)
- Võimeline parandama mulla struktuuri
- Järgneval kultuuril parem juurestiku arenemise võimalus
- Tänu lopsakale maapealsele biomassile surub alla umbrohte
- Sisaldab glükosinolaate –biofumigatsiooniefekt (vähendab mullapatogeene)

Külvisenorm on 4,5-7 kg/ha.

Foto: L. Talgre

Õlirõigas

Õlirõigas moodustab suure lehekodariku ja tugeva juurte süsteemi, seetõttu kasutab efektiivselt toitaineid ja vett sügavamatest mullakihtidest ning parandab mullastruktuuri

(Foto E. Lauringson)

Mida varasem külv, seda varem valge sinepi pikapäeva taime omadused ilmnevad – kiiresti moodustuvad vars ja õied.

Valge sinep

Keerispea ja tatra segu vahekultuurina (Foto: M. Ajaots)
Külvatud 17.07.2018, foto 07.09.2018

Aleksandria ristik (Foto: M. Toom)

Parem kuivataluvus kui inkarnaatristikul
Soovitatakse kasvatada segus teiste
vahekultuuridega

Suurima lämmastiku koguse viivad mulda liblikõielised, nende miinuseks on aga suur külvisenorm ja sellega kaasnevad suured rajamiskulud.

Soodsamatel kasvuaastatel seovad hernes ja uba 50–100 kg N, 7–10 kg P, 40–60 kg K ha⁻¹.

(Foto E. Lauringson)

2009

2010

2015

2016

Biomassi kujunemist mõjutab vahekultuuri kasvuaja efektiivsete temperatuuride summa

2017

2017

Taliviki (17 kg), keerispea (3 kg) ja tatra (12 kg) segu. Vasakul eelviljaks talinisu, paremal talirüps
Fotod: E. Lauringson, M. Toom, L. Talgre

Vahekultuuride külviaegade katse (fotod on tehtud 02. okt)

08. august

15. august

28. august

(Foto L. Talgre)

Kesaredis: külviajad 3,8,14,18 august, 2017 (okt lõpp)

(Fotod M. Toom)

Vasakpoolsel fotol talivikk, paremal Aleksandria ristik. Mõlema liigi vasakpoolne taim on külvatud 12. augustil ja parempoolne 3. augustil (Foto M. Toom)

Aleksandria ristik

27. nov. 2017

Inkarnaatristik

(Fotod M. Toom)

(Fotod M. Toom)

Vahekultuuride segude katse

Taliviki (17 kg), keerispea (3 kg) ja tatra (12 kg) segu (19. okt. 2017. M. Ajaotsa põllul) (Foto L. Talgre)

Vahekultuur 10.09.2018 (Foto: L. Talgre)

Vahekultuur 9. okt 2018 (Foto: L. Talgre)

Mõned näidisseemnesegud, millest valida oma oludele ja vajadustele vastav segu

Segusse võetud liik peaks olema ka hea N koguja, toitainete omastatavuse parandaja, efektiivse veekasutusega ning kergesti kõrvaldatav.

1. Valge sinep, keerispea, talivikk, tatar.
  2. Õlirõigas, hernes, tatar
  3. *Kesaredis*, rukis, inkarnaatristik
  4. Rukis, talirüps, talivikk
  5. Rukis, hernes, tatar
  6. Rukis, talirüps, keerispea, Aleksandria ristik
- Selleks, et parandada seemnete idanevust ja soodustada juurestiku arengut võiks vahekultuuride seemneid töödelda erinevate biostimulaatoritega?

Täna kuulamast!

Maaelu Arengu Euroopa
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

